

UiO : Kjemisk institutt

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Formidling på norsk – en utfordring?

Svein Stølen

UiO : Kjemisk institutt

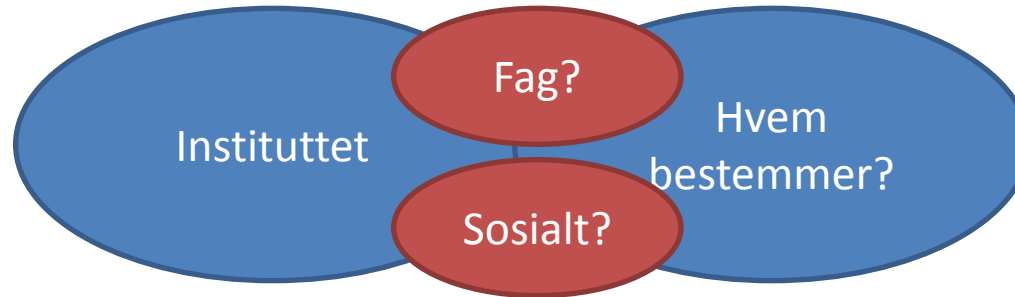
UiO : Senter for Materialvitenskap og Nanoteknologi

Idéseminar

Korleis skal vi vedlikehalde og vidareutvikle norsk fagspråk?

Tilstanden på instituttet?

Hverdagsspråk

Strategidokumenter

Rikets tilstand – juleavslutning

SMN (f-gruppe) Instituttet

engelsk

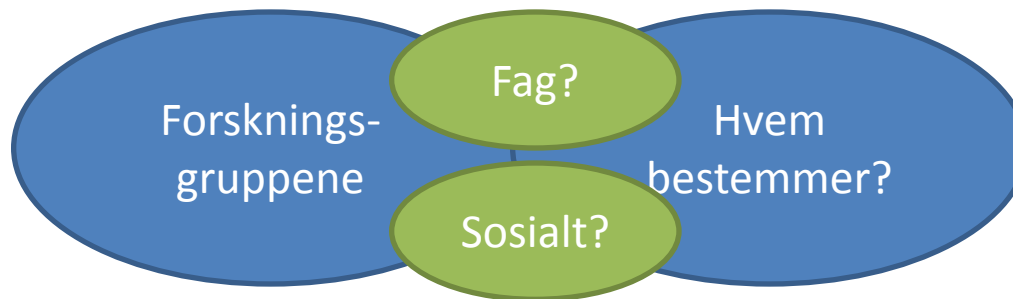
varierer

engelsk

norsk

engelsk

norsk

SMN: 12-13 prof. – 70-80 totalt – 65 mill i årsomsetning – 95 % eksternt finansiert når lønn fast tilsatte ikke er inkludert i verken årsomsetning eller %-del.

Retningslinjer - UiO

For ansatte

Universitetet i Oslo

Søk i For ansatte

Søk

Arbeidsstøtte

Profil og kommunikasjon

Språk

- [Administrativt språk](#)
- [Engelsk](#)
- [Forkortelser](#)
- [Nynorsk ved UiO](#)
- [Oversettelse](#)
- [Språkpolitiske retningslinjer](#)

Språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Oslo

De språkpolitiske retningslinjene skal bidra til å virkeliggjøre UiOs strategiske plan og målsettingen om å bli et forskningsuniversitet på høyt internasjonalt nivå.

UiO skal fremme parallellspråklighet. Dette betyr at norsk ivaretas som hovedspråk samtidig som det tilrettelegges for språklig mangfold, hvor engelsk er det primære fremmedspråket.

Utover de språkpolitiske retningslinjene vil også [Mållovens bestemmelser](#) gjelde.

Overordnet

- Språkpolitikken ved universitetet skal utformes slik at den ivaretar og utvikler bruk av norsk språk og fagterminologi
- Engelsk eller andre fremmedspråk skal brukes i de sammenhenger der det er faglig hensiktsmessig eller nødvendig
- Vitenskapelig publisering skal skje på det språket som er mest relevant for den enkelte vitenskapelig ansatte
- I undervisning og annen faglig formidling bør språklig kompetanse være del av læringsutbyttet

Se også

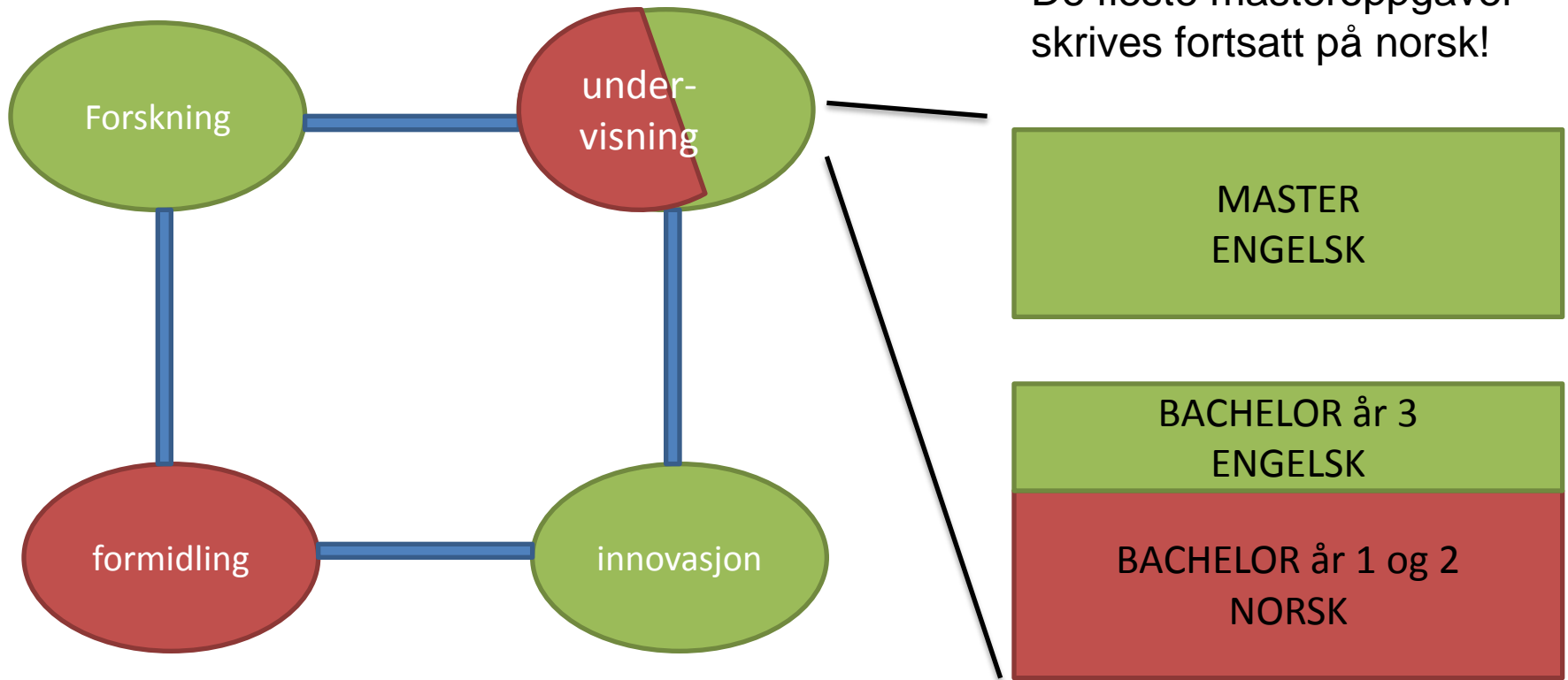
[Snart to hundre - innstilling fra Utvalget for språkpolitikk ved UiO 2006](#) (pdf)

[Målbruk ved UiO](#)

[Tiltaksplan for nynorsk på nett](#)

Universitetets fire hovedoppgaver – og språk

De fleste masteroppgaver skrives fortsatt på norsk!

MASTER
ENGELSK

BACHELOR år 3
ENGELSK

BACHELOR år 1 og 2
NORSK

Lærebøker – engelsk!

3 år bachelor: engelsk dersom minst en student ønsker engelsk -
internasjonal utveksling

Drivere for utviklingen

For engelsk

- Internasjonalisering av forskningen
  - finansiering
  - rekruttering av professorer
- Internasjonal konkurranse om de beste studentene
- Internasjonalisering av næringslivet
  - Rekruttering
  - Hverdagsspråk

For norsk

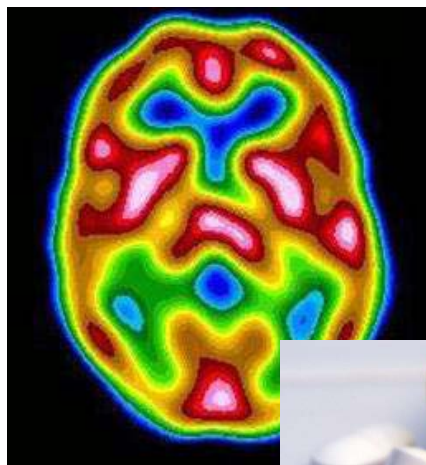
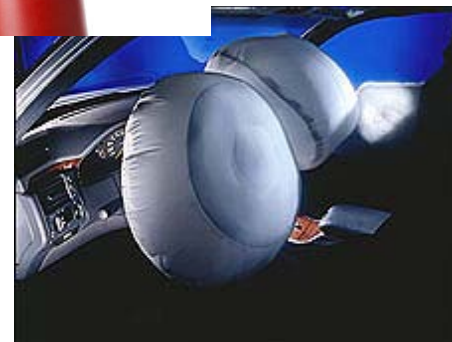
- Helsesektoren
- Forvaltning og beslutningstakere
- **Forpliktelsen overfor allmennheten**
- Rekruttering til faget

Skal det være en cocktail av kjemikalier?

butanol, isoamylalkohol, heksanol, fenyletanol, tanin, benzylalkohol, koffein, geraniol, theobromine, oksalsyre, quercetin, 3 galloyl epicatchin, 3 galloyl epigallocalchin og masse uorganiske salter.....

Levealder i "kjemikaliefritt" samfunn?

Fagspråket i firkanta bokser - "språkteori" fra en kjemiker

NYORD

STAMMESPRÅK -
OFTE ENGELSK

DARWIN

BYGGEMATERIALE:
NOMENKLATUR

REGLER – MOT MER
LOGIKK

IUPAC
NKS

GRUNNMUREN:
BEGREPER

VIKTIGST – OFTE PÅ
TVERSS AV FAG

DARWIN – NÅ PÅ NORSK

Katalysator, entropi, evolusjon ..

2-metyl-propan-1-ol

Percolation, fragile glasses

Utfordringer for formidleren (og underviseren)

I forhold til oss selv

- Travelhet
  - Alle forstår engelsk
- Latskap og manglende kompetanse – redsel?
  - Gjemme svak forståelse bak vanskelig språk
  - Unngå opposisjon gjennom vanskelig språk
- Realfagsprofessorens karakter
- Rolleforståelsen

I forhold til mottaker

- Kompetanse
  - Betydelige forenklinger er som oftest påkrevd
  - Grunnleggende begreper og nomenklatur kan ofte ikke brukes
  - Ekko versus debatter versus P4
- Konsentrasjonsevne
  - 60 sekunder om et stort og komplekst tema
- Forventning
  - JA eller NEI ikke TJA

Utfordringer i forhold til ansvaret for norsk fagspråks videre utvikling

- Delokalisert ansvar til UoH-sektoren
- Det er enkelt å sette ned komiteer ...

NYORD

DARWIN

LA DE TUSEN BLOMSTER
BLOMSTRE ...

BYGGEMATERIALE:
NOMENKLATUR

IUPAC
NKS – FAGRÅD?

FAGRÅD

GRUNNMUREN:
BEGREPER

DARWIN – NÅ PÅ NORSK

SAMLING AV FAGRÅD
REALFAG FOR EKSEMPEL

Nomenklatur

Verdens lengste ord?

- Chemical abstracts 1964
- Acetyl.....
.....
.....serine
- 1185 bokstaver
- Protein fra et virus som angriper bladene på tobakkplanten
- E – 65
- Y – 183
- L – 255
- YL – 166
- I dag 189 819 bokstaver, gigantisk protein - molekylær fjær i musklene
- Trivialnavnet: titin

En del av svaret

- Noe som er langt vanskeligere enn å sette ned et utvalg
- Kontinuerlig arbeid med KULTUREN ved våre læresteder
- Utfordre dårlig språkbruk i det daglige
- Kreve et forståelig språk
  - Fagfolkene
  - Byråkratene
  - Juristene